



DIAGNOZA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA- TERMINOLOGIA

Analiza głoskowa – umiejętność rozkładania słów na poszczególne elementy składowe – głoski, które odpowiadają fonemom (najmniejszym cząstką języka).

Analiza sylabowa – umiejętność rozkładania słów na sylaby.

Analizator- narząd zmysłowy (aparatus nerwowy) służący do odbierania, analizy i syntezy bodźców zmysłowych. Każdy analizator zbudowany jest z: receptora odbierającego bodźce i przetwarzającego je na impulsy elektryczne; nerwu przewodzącego; ośrodka w korze mózgowej, który stanowi reprezentację analizatora. W czytaniu i pisaniu biorą udział trzy analizatory: wzrokowy (odbiór bodźców wzrokowych- np. tekstów, wyrazów i tworzących je liter), słuchowy (odbiór dźwięków mowy) i dotykowo-kinestetyczny (doznania z poruszających się narządów mowy podczas mówienia oraz od poruszającej się ręki trzymającej pióro podczas pisania).

Błędy wymowy – elementy gwarowe, środowiskowe w wypowiedziach; brak znajomości norm językowych.

Ćwiczenia korekcyjno-kompensacyjne – jest to usprawnianie funkcji zaburzonych (korekcja) oraz wspomaganie funkcji dobrze rozwiniętych (kompensacja), które mogą być wsparciem dla funkcji zaburzonych lub w razie potrzeby je zastąpić.

Deficyty rozwojowe – inaczej dysfunkcje, parcjalne lub fragmentaryczne zaburzenia rozwoju psychomotorycznego – opóźnienie rozwoju psychomotorycznego, wolniejsze tempo rozwoju określonych funkcji.

Dostosowanie wymagań – zastosowanie takich kryteriów egzekwowania wiedzy i umiejętności, które uwzględniają możliwości i ograniczenia, a więc dysfunkcje oraz mocne strony rozwoju i funkcjonowania dziecka.

Dysleksja – specyficzne trudności w czytaniu (trudności z opanowaniem umiejętności czytania i rozumienia czytanego tekstu), u których podłoża leżą zaburzenia uwagi, percepcji i pamięci wzrokowej i słuchowej, funkcji językowych oraz ich koordynacji w różnym stopniu i zakresie.

Dysleksja rozwojowa – specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu u dzieci o prawidłowym rozwoju umysłowym. Określenie rozwojowa oznacza, że trudności te występują w dzieciństwie, już od początku nauki czytania i pisania. Dysleksja nie wynika wprost z wad wzroku, słuchu ani z zaniedbania środowiskowego.

Dysleksja typu wzrokowego – zaburzenia percepcji wzrokowej i pamięci wzrokowej,

Dysleksja typu słuchowego - zaburzenia percepcji słuchowej i pamięci słuchowej powiązane często z zaburzeniami językowymi,

Dysleksja integracyjna – zaburzony jest proces integrowania bodźców napływających z różnych zmysłów przy zgodnym z wiekiem rozwoju funkcji percepcyjnych (badanych w izolacji).



Dysortografia – specyficzne trudności w opanowaniu poprawnej pisowni - popełnianie różnego rodzaju błędów: typowo ortograficznych, wynikających z nieprzestrzegania znanych uczniowi zasad pisowni oraz błędów specyficznych, takich jak: mylenie liter, opuszczanie, dodawanie i przestawianie liter i sylab, pomijanie drobnych detali graficznych liter i znaków interpunkcyjnych, pisanie liter i cyfr zwierciadlanie.

Dysgrafia – trudności w opanowaniu poprawnej formy graficznej pisma - zniekształcona strona graficzna pisma (niedokładności w odtwarzaniu liter, złe proporcje liter w wyrazie, brak połączeń liter, brak należytego odstępu między literami i wyrazami, brak równomiernego i jednolitego położenia pisma, niepoprawne zagęszczenie liter), zdarza się zagubienie liniatury.

Dyskalkulia – strukturalne zaburzenie zdolności matematycznych mające swe źródło w genetycznych lub wrodzonych nieprawidłowościach tych części mózgu, które stanowią fizjologiczne podłoże dojrzewania zdolności matematycznych zgodnie z wiekiem. Występuje bez jednoczesnego zaburzenia ogólnych zdolności umysłowych.

Funkcje poznawcze – zespół procesów, dzięki którym odbieramy informacje z otoczenia oraz stosunki między nimi (związki, zależności). W czytaniu i pisaniu biorą udział takie procesy poznawcze jak: uwaga, pamięć, wrażenia i spostrzeżenia wzrokowe, słuchowo-językowe, dotykowe, kinestetyczne (odczucie ruchu), orientacja w schemacie ciała i kierunkach przestrzeni. W komunikowaniu się za pomocą pisma zaangażowane jest też myślenie, dzięki czemu rozumiemy czytany tekst i pisząc, tworzymy nowy.

Głoska – realizacja fonemu; najmniejszy wypowiedziany element słyszany.

Indywidualny tok nauki - proces kształcenia się ucznia w sposób dostosowany do jego indywidualnych potrzeb i możliwości w systemie innym niż udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych. Indywidualny tok nauki przewiduje przyspieszoną promocję. Uczeń może uczęszczać na wybrane zajęcia edukacyjne do danej klasy lub do klasy programowo wyższej w swojej lub innej szkole (także w szkole wyższego stopnia) albo realizować program w całości lub w części we własnym zakresie. Indywidualny tok nauki danego przedmiotu może być realizowany według standardowego szkolnego programu nauczania lub indywidualnego programu nauki.

Indywidualny program nauki - nie może obniżyć wymagań edukacyjnych. Głównym jego celem jest ułatwienie uczniowi zdobywania poszerzonej i pogłębionej wiedzy w interesujących go dziedzinach, do których ma szczególne predyspozycje, według programu dostosowanego do jego uzdolnień, zainteresowań i możliwości edukacyjnych. Indywidualny program jest realizowany pod kierunkiem wskazanego nauczyciela, który ten program opracowuje lub wybiera spośród programów opracowanych poza szkołą.

Inteligencja – ogólna zdolność umysłowa wpływająca na poziom wszystkich procesów intelektualnych, poznawczych, a w szczególności myślenia i uczenia się. Ściśle związana ze zdolnością szybkiej adaptacji do nowej sytuacji zewnętrznej.

Kompensacja- zastąpienie funkcji zaburzonych na skutek defektu jednego organu wzmożonym lub zmienionym funkcjonowaniem drugiego.

Koordynacja – powstawanie schematycznych postaw i ruchów, w których współpraca mięśni jest kontrolowana przez mózg.



Koordinacja wzrokowo-ruchowa – współdziałanie, zharmonizowanie funkcji wzrokowych i ruchowych – manipulacyjnych, współpraca „oka i ręki”.

Lateralizacja jednorodna – dominacja czynności ruchowych jednej ze stron ciała.

Lateralizacja lewostronna – dominacja lewej strony ciała: lewej ręki, oka i nogi.

Lateralizacja nieustalona – brak dominacji określonej strony ciała, wyraża się jako oburęczność, obuoczność itp. Charakterystyczna dla wczesnego okresu rozwoju ruchowego (wieku niemowlęcego, niemowlęcego, przedszkolnego). Ustalenie się dominacji ręki i oka powinno nastąpić w siódmym roku życia, gdy dziecko podejmuje naukę pisania.

Lateralizacja prawostronna – dominacja prawej strony ciała: prawej ręki, oka i nogi.

Lateralizacja skrzyżowana – ustalona dominacja narządów ruchu i wzroku, jednakże nie po tej samej stronie ciała (np. dominacja lewego oka i prawej ręki oraz prawej nogi), co wskazuje na brak całkowitej dominacji jednej z półkul mózgowych dla czynności ruchowych po przeciwnej stronie osi ciała. Wśród uczniów z dysleksją przypadków skrzyżowanej lateralizacji jest istotnie więcej, niż wśród dobrze czytających.

Motoryka duża – sprawność ruchowa całego ciała (w tym zdolność utrzymywania równowagi ciała, koordynacja ruchów kończyn podczas chodzenia, biegania, skakania, jeżdżenia na rowerze itp.).

Motoryka mała (motoryka rąk) – sprawność ruchowa rąk w zakresie szybkości ruchów, ich precyzji; czynności manualne niezbędne są podczas samoobsługi, rysowania, pisania (grafomotoryka).

Nagłos wyrazu – początek wymawianego wyrazu.

Orientacja przestrzenna - orientacji w lewej i prawej stronie własnego ciała oraz w kierunkach przestrzeni: w lewo, w prawo, wyżej, niżej, w przód, w tył, nad, pod, itp.

Pamięć fonologiczna – umiejętność zapamiętywania głosek i ich kolejności w wyrazach.

Pamięć mimowolna (mechaniczna) – zdolność do przyswajania wiedzy w sposób mimowolny, nieświadomy; polega na utrwaleniu się w centralnym układzie nerwowym śladu pamięciowego, spostrzeżenia w postaci zapamiętania mimowolnego, mechanicznego, a więc bez zaangażowania motywacji i większego wysiłku.

Pamięć słuchowa – zdolność do zapamiętywania dźwięków otoczenia, mowy ludzkiej.

Pamięć słuchowa bezpośrednia – pozwala zapamiętać i natychmiast odtworzyć usłyszany materiał. Pamięć tę wykorzystujemy pisząc dyktanda, czy powtarzając za kimś numer telefonu. Zdolność pamięci bezpośredniej jest ograniczona do kilkudziesięciu sekund, potem materiał utrwała się w pamięci długoterminowej lub ulega zapomnieniu tekstu.

Percepcja słuchowa – umiejętność wyodrębniania dźwięków, sylab, głosek z wypowiedzianej mowy (analiza), oraz łączenia pojedynczych głosek, sylab w słowa lub zdania (synteza).



Pamięć wzrokowa – zdolność do utrwalania i przypominania informacji wizualnej (zapamiętywania spostrzeżeń wzrokowych).

Ryzyko dysleksji – obecność symptomów dysharmonijnego rozwoju psychoruchowego dziecka (deficyty rozwoju funkcji uczestniczących w czynności czytania i pisania), które zapowiadają wystąpienie dysleksji rozwojowej.

Słuch fonematyczny (fonemowy)- umiejętność rozpoznawania i różnicowania najmniejszych elementów składowych wyrazów, czyli fonemów (dźwięków mowy ludzkiej), występujących w danym języku. Nie jest to zdolność wrodzona, lecz wykształca się w dzieciństwie pod wpływem bodźców słuchowych. Jest to złożony proces analizy i syntezy dźwięków mowy. Za pomocą słuchu fonematycznego dziecko może wyodrębnić z potoku mowy wyrazy, w wyrazach sylaby, w sylabach głoski.

Sprawność językowa – obejmuje prawidłową artykulację głosek oraz umiejętność komunikowania się.

Sprawność manualna obniżona – opóźnienie lub nieprawidłowy rozwój motoryki rąk, objawiający się opóźnieniem rozwoju ruchów specyficznych dla człowieka, niską sprawnością ruchową w formie małej precyzji drobnych ruchów.

Synteza głoskowa – proces odwrotny do analizy głoskowej, czyli umiejętność składania słów z głosek.

Synteza sylabowa - umiejętność składania słów z sylab.

Śródgłos wyrazu – środek wymawianego wyrazu zawarty między sylabą pierwszą a końcową.

Tempo uczenia się wzrokowo-ruchowego – to szybkość uczenia się pisania symboli graficznych oparte na koordynacji oka i ręki, uzależnione od prawidłowej sprawności ruchowej rąk i silnej lateralizacji.

Terapia pedagogiczna – specjalistyczne zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, prowadzone różnorodnymi metodami i technikami, które mają na celu usprawnianie zaburzonych funkcji i wyrównanie deficytów rozwoju. Osobą, która prowadzi specjalistyczne ćwiczenia jest nauczyciel terapeuta.

Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci - pobudzanie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole.

Zaburzenia percepcji słuchowej – to słuchowe zaburzenia odbioru mowy. Nie jest ono uwarunkowane niedosłuchem, lecz zaburzeniami analizy i syntezy dźwięków mowy, wynikającymi z nieprawidłowego funkcjonowania odpowiednich okolic mózgu, głównie w lewej półkuli gdzie zlokalizowany jest ośrodek korowy słuchowy.

Zaburzenia percepcji wzrokowej – zaburzenia analizy i syntezy wzrokowej, zaburzenia postrzegania i różnicowania kształtów, rejestracji przestrzennego położenia elementów..

Zaburzenia słuchu fonemowego – trudności w spostrzeganiu dźwięków mowy, a więc w odróżnianiu głosek i różniących je cech dystynktywnych (np. głosek z-s, które różni tylko jedna cecha dystynktywna – dźwięczność), zastępowanie głosek innymi lub ich nieprawidłowe wymawianie.



Powiatowa Poradnia
Psychologiczno-Pedagogiczna
w Nakle nad Notecią
89-100 Nakło nad Notecią
ul. Dąbrowskiego 46

tel.: (052) 386 51 51
faks: (052) 386 51 50
e-mail: ppppn@wp.pl

Filia w Szubinie
89-200 Szubin
ul. Kochanowskiego 1
tel.: (052) 384 89 71

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – organizuje się dla uczniów, u których stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się. Zajęcia prowadzą nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie terapii pedagogicznej.

Zajęcia wyrównawcze – przeznaczone są dla uczniów mniej zdolnych, zaniedbanych środowiskowo i dydaktycznie. Mają na celu wyrównanie braków w opanowaniu wiadomości programowych. Organizuje się je dla uczniów, którzy mają znaczne trudności w uzyskaniu osiągnięć z zakresu określonych zajęć edukacyjnych wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego.

Przygotowanie:

mgr Danuta Andrzejewska

pedagog-terapeuta